

OPEN MONUMENTENDAG

2026

Noordwijkerhout en de Zilk

Voorwoord

Op zaterdag 12 september vindt de Open Monumentendag plaats in Noordwijkerhout en De Zilk. Door een tekort aan vrijwilligers is er helaas geen bemoeienis vanuit het comité. Gelukkig zijn er wel verschillende vrijwilligers aanwezig op de locaties.

Thema

Open Monumentendag maakt deel uit van een groter geheel, de European Heritage Days (EHD). De European Heritage Days benoemen elk jaar het overkoepelende thema voor Open Monumentendag, waarbij het verzoek aan alle deelnemende landen is om dit thema te volgen. Voor 2026 was het aangereikte thema Heritage at Risk met de slogan Revive, Resist, Reimagine. Elk jaar gebruiken we de handreiking als uitgangspunt om tot een Nederlandse invulling te komen. Voor deze editie kozen we in Nederland de volgende themanaam en slogan: **Veerkrachtig erfgoed** In tijden van onzekerheid

Eeuwenlang boden monumenten ons bescherming tegen gevaren van buitenaf. Nu worden ze zelf geconfronteerd met nieuwe uitdagingen: van de effecten van klimaatverandering tot het tekort aan vakmensen die deze bijzondere plekken kunnen onderhouden en doorgeven.

Toch laten monumenten hun kracht zien. Ze staan symbool voor herstel, vernieuwing en het vermogen om mee te bewegen met veranderende tijden. Voorbeelden zijn forten en bunkers die ons land beschermden of bijzondere panden die opnieuw zijn opgebouwd na brand, overstroming of oorlog. Maar ook gebouwen die verwaarloosd of verdwenen en toch nog van belang zijn of monumenten die volledig verduurzaamd en gerestaureerd worden, zodat ze klaar zijn voor de toekomst.

Monumenten

Dit boekje hebben wij gevuld met informatie van monumenten en andere interessante gebouwen in Noordwijkerhout en de Zilk. Wanneer u inhoudelijk meer wil weten verwijzen wij u graag naar de stichting Genootschap Oud de Zilck (www.ouddezilck.nl), de stichting Noordwijkerhout van Toen (www.noordwijkerhoutvantoen.nl), de website www.erfgoedregistratie.nl voor gemeentelijke monumenten of beeldbepalende/karakteristieke panden en de website monumentenregister.cultureelerfgoed.nl voor rijksmonumenten. Mooie verhalen over de geschiedenis van Noordwijkerhout vindt u op de website www.noortighout.nl.

Comité Open Monumentendag Noordwijkerhout en de Zilk

Te bezoeken locaties in Noordwijkerhout en de Zilk

Noordwijkerhout	bladzijde
Witte kerk Dorpsstraat 7	5
St. Antoniushof St. Antoniushof 1-16	5
Het gemeentehuis Herenweg 4	6
Museum NoVaTo Zeestraat 3a	10
Hoogeveense molen Leidsevaart bij nr. 82	10
 De Zilk	
Heilig Hart van Jezuskerk Beeklaan 13	16

Verborgen verleden

Wandel- en fietsroutes langs historische plekken kunt u vinden op de website www.noordwijk.info.

Open monumentendag-app

Er is een app beschikbaar. Scan deze QR-code en installeer de app op uw mobiel.

Alle hierboven genoemde locaties zijn van 11.00 tot 16.00 uur toegankelijk, tenzij anders vermeld.

Met speciale dank aan: stichting NoVaTo, Genootschap Oud De Zilck, Sjaak Weijers en alle vrijwilligers en de eigenaren van de deelnemende monumenten en de gemeente Noordwijk.

Fiets of step huren?

Een fiets of step huren is mogelijk bij 'WE LOVE WHEELS', Zeestraat 11a Noordwijkerhout, telefoon 06 24 149 413, e-mail: info@we-love-wheels.nl of bij Rent-a-Bike Van Dam, Havenstraat 22 Noordwijkerhout, telefoon 0252 251 144.

Heilig Hart van Jezuskerk, de Zijk.
Foto: Kerkfotografie.nl.

De Witte Kerk | Dorpsstraat 7

De Witte Kerk is een prachtig, meer dan 7 eeuwen oud kerkje dat nog steeds gebruikt wordt door en eigendom is van de Protestantse Gemeente Noordwijkerhout en De Zilk. De toren is van de gemeente Noordwijk. De kerk is gebouwd op een natuurlijke zandheuvel. De oudste delen van het pand stammen waarschijnlijk uit de 13e eeuw.

Rond de kerk ligt een kerkhof dat volgens historische bronnen meermalen werd geruimd. In 2005 is een proefsleuf in de tuin gegraven waarbij door archeologen minimaal 393 graven werden gedocumenteerd. In 2018 is op de plek van het omheinende muurtje een sleuf gegraven waarbij archeologen ook weer een onbekend aantal graven in kaart hebben gebracht. Waarschijnlijk is de begraafplaats ruimer van opzet geweest dan de huidige grens, de begravingen zullen zich waarschijnlijk ook onder de huidige Dorpsringweg en de Havenstraat bevinden.

Er worden rondleidingen gegeven en voor wie geïnteresseerd is en mobiel genoeg is zelfs een bezoek aan de zolder daarbij mogelijk.

Boerderij Warmerdam | Dorpsringweg 6/Havenstraat 1-1a

De boerderij is al generaties lang in het bezit van deze familie. Het is tot in de jaren '80 als boerenbedrijf in gebruik geweest. Het oudste gedeelte van deze boerderij, het woongedeelte en een gedeelte van de stal, dateert uit 1896. In 1926 is na een brand het achterste stalgedeelte op de bestaande fundering herbouwd. In 1936 is het achterste gedeelte van deze stal tot winkel verbouwd. Helaas is het decoratieve houtsnijwerk in de top van de voorgevel verloren gegaan.

Oranjewijk | Sint Antoniushofje

Dit hofje bestaat uit 16 arbeiderswoningen en is destijds speciaal ontworpen voor kleine gezinnen. Opdrachtgever was woningbouwvereniging St. Antonius van Padua. Het complex is gebouwd in 1949 en in 2011 grondig gerenoveerd. Toen zijn de oude historische

kleuren weer teruggebracht in het buitenschilderwerk en de authentieke voordeuren weer teruggeplaatst.

Het hofje is te bezoeken, de woningen niet.

Burgemeesterswoning | Brink 1

Deze burgemeesterswoning werd gebouwd voor de toenmalige burgemeester Van der Weijden, die een groot gezin had. Het huis was eigendom van de gemeente, tot het in 1992 te koop werd gezet omdat de toenmalige burgemeester Andel een andere woning betrok. Bijzonder aan deze woning is dat de ingang aan de achterzijde is gebouwd.

St. Jozefkerk | Herenweg 13

De St. Jozefkerk staat op een beeldbepalende plek aan een plein en maakt deel uit van een complex katholieke gebouwen rond en nabij dit plein. De kerk is tussen 1916 en 1917 als noodkerk gebouwd door een aannemer uit Noordwijkerhout en in 1917 in gebruik genomen. Kapelaan Quant was destijds de bouwpastoor van de parochie. In 1964-1966 is de kerk, evenals de pastorie, verbouwd. Hierbij is het bestaande portaal door een groter ingangsportaal vervangen en is het interieur ingrijpend gewijzigd. In 2002 heeft het interieur opnieuw een renovatie ondergaan.

Het gemeentehuis | Herenweg 4

Het gemeentehuis is in 1930 gebouwd door de beroemde architect Kropholler. Kropholler wordt beschouwd als navolger van architect H.P. Berlage, en hij is vooral bekend geworden

door zijn raadhuizen en kerken. Het gemeentehuis is een rijksmonument in de Delftse School-bouwstijl.

Zowel in 1956 als in 1982 vond een uitbreiding plaats. Aan de voorzijde staan twee beelden: een bollenrooier en een bloemenmeisje, beide symbool voor het Noordwijkerhouts bloemenbedrijf. Deze beeldhouwwerken werden ontworpen door kunstenaar L. Zijl.

Het oudste deel van het prachtige pand is rijksmonument. Hieronder vallen ook het door Kropholler ontworpen interieur en meubels. Sinds de fusie met de gemeente Noordwijk op 1 januari 2019 is het gemeentehuis verbouwd en nog steeds in gebruik door de gemeente Noordwijk.

Tussen 11:00 en 15:00 uur worden er rondleidingen gegeven.

Voormalig raadhuis | Herenweg 1

Op de hoek met de Langevelderweg staat dit grijs geschilderde pand, wat tot 1930 als raadhuis heeft gefunctioneerd. De ingebruikname van dit raadhuis vond plaats op 31 augustus 1904. Het pand is ontworpen door architect Cuypers. In 1930 werd het gebouw overgedragen aan de Twentsche Bank en is het verbouwd tot bank met woning. In 1964 is het verder uitgebreid. Sinds 1995 heeft het pand een woonfunctie.

Basisschool de Prinsenhof | Langevelderweg 2

Architect C.L.M. Robbers maakte in 1917 het eerste ontwerp voor de St. Jozefschool. In september 1917 wordt de school in gebruik genomen. De leiding wordt toevertrouwd aan de zusters van de Voorzienigheid. De leiding wordt in augustus 1920 overgedragen aan de zusters Dominicanessen die daartoe het

klooster betrekken tussen de Sint Jozefkerk en de Sint Jozefschool.

De school wordt in april 1922 gesplitst in een jongens- en meisjesschool. In november 1929 worden vier lokalen bijgebouwd. In juni 1950 vindt de oplevering van de Sint Jozef jongensschool aan de Nolenlaan plaats. De houten school is geleverd door Oostenrijk in ruil voor aardappelen. De jongensschool behoudt de heer Prins als schoolhoofd. De heer Majer wordt hoofd van de Sint Jozef meisjesschool aan de Langevelderweg.

Begin jaren '70 worden beiden scholen weer gemengde scholen. Nadat de heer Prins de school verlaat wordt de naam van de Sint Jozef jongensschool veranderd in Prinsenhof. In augustus 1985 verhuist de Prinsenhof van de Nolenlaan naar de Langevelderweg.

De leerlingen van de Prinsenhof verhuizen in juli 2010 tijdelijk naar noodgebouwen op het terrein van Rivierduinen Sint Bavo). De nieuwe 'eerste steen' wordt gelegd in september 2011 waarna de leerlingen in januari 2012 starten in een prachtig gerenoveerde en gedeeltelijk herbouwde school.

Bij de restauratie en nieuwbouw in 2011 is het deel uit 1917 gesloopt. Het middendeel van de uitbreiding uit 1930 is opnieuw gebouwd. Beide delen waren door de vele verbouwingen uit het verleden niet langer geschikt om te restaureren. Het interieur van de school is op enkele monumentale onderdelen na geheel vernieuwd.

Rectorswoning 'De Boekhorst' | Langevelderweg 6

De Boekhorst is ontworpen door architect Bekkers en in 1920 gebouwd, samen met de dokterswoningen op Langevelderweg 8, 10 en 12. Deze panden liggen samen met het hoofdgebouw van St. Bavo en de kapel op een beeldbepalende locatie in Noordwijkerhout.

Hoofdgebouw psychiatrische inrichting St. Bavo | Langevelderweg 27

Het St. Bavocomplex is toentertijd ontworpen door architect Bekkers. In 1913 kocht de Congregatie van de Broeders van Liefde een stuk duin van ca 35 hectare, vlakbij het centrum van Noordwijkerhout. De inrichting is volgens het paviljoensysteem ontworpen: een symmetrische opzet van acht paviljoens en enkele dienstgebouwen, gegroepeerd rond het klooster en de kapel. In 1914 is het complex in gebruik genomen. De kapel kwam gereed in 1915. Aan de buitenkant boven de toegangsdeur van het hoofdgebouw staat het beeld van St. Bavo. Eén van de meest markante herkenningspunten is de koepel. Onder deze koepel bevindt zich de kapel.

Sinds het begin van deze eeuw heeft de psychiatrische inrichting stukje bij beetje haar functie verloren. Inmiddels is het gehele Bavo-terrein verkocht, evenals het monumentale

hoofdgebouw. Op het terrein verrijst nu een nieuwe wijk. In het hoofdgebouw zullen woonruimtes worden gerealiseerd waardoor de toegang voor de meeste geïnteresseerden onder ons niet meer mogelijk zal zijn.

't Hoogt | 't Hoogtlaan 6

Mejuffrouw C.M. van Dissel had een praktijk voor 'heilgymnastiek en massage' in Leiden. Ze trok zich het lot aan van kinderen die door omstandigheden de ouderlijke zorg moesten ontberen. Vervolgens stichtte zij de 'Vereniging tot het oprichten en in stand houden van kleine opvoedingstehuizen' en op 11 mei 1911 werd het eerste huis van deze vereniging, 't Hoogt te Noordwijkerhout, officieel geopend. De doelstelling van de vereniging werd: kinderen die de normale verzorging in het ouderlijk huis voorgoed of tijdelijk moeten missen, duurzaam, langdurig of tijdelijk te verzorgen, op te voeden en op te leiden en hiervoor tehuizen op te richten. Dit terrein is op 2 september 1927 gekocht door de Broeders van Liefde en aan het terrein van de Bavo toegevoegd.

Garage | Victoriberg 18

Op de hoek van de Victoriberg en de Zeestraat ziet u een oude garage. Deze stamt uit 1920 en is nog steeds in gebruik. De garage was ooit onderdeel van vervoersbedrijf de firma Meeuwenoord, nog steeds een begrip in Noordwijkerhout.

Hotel café Van der Geest | Zeestraat 7a

Het pand aan de Zeestraat 7a is gebouwd in 1924 door de heer G. van der Togt. Vervolgens is het in 1931 verkocht voor f 23.000,- aan de heer Gouwenberg. De heer Van der Geest kwam vanuit Roelofarendsveen waar hij weliswaar timmerman als beroep had, maar zijn ouders regelmatig hielp in hun café. Zijn zoektocht naar een eigen zaak in de horeca bracht hem naar Noordwijkerhout. Het gebouw stond al enige tijd leeg. Hij had het nog nauwelijks helemaal opgeknapt of de oorlog brak uit.

Gelukkig kwam Noordwijkerhout ongeschonden uit de strijd, zo ook hotel-café Van der Geest. De wederopbouw ging gepaard met een bloeiend verenigingsleven: allemaal kwamen ze naar Van der Geest voor een concert of een vergadering. Ook de politie kwam; die kreeg 10% korting! Dansschool Evert Castelijns heeft er in die tijd de jeugd van Noordwijkerhout aan het dansen gekregen. Natuurlijk ontbrak toen ook al carnavalsvereniging De Kaninefaaten niet.

Museum NoVaTo | Zeestraat 3a

Het kleine dorpsmuseum van de stichting Noordwijkerhout van Toen is gratis toegankelijk. Meer informatie over de stichting leest u op de website: www.noordwijkerhoutvantoen.nl.

Het oudste pandje van het centrum | Dorpsstraat 42

Dit pandje is in 2012 aangewezen tot een beeldbepalend object. Het heeft een lange Noordwijkerhoutse historie. In 1623 woonde hier bakker/molenaar van Leeuwen. Door vererving kwam de woning later op naam van de familie van Eeden te staan. Hier komt ook de naam van het latere restaurant 'Hof van Eden' vandaan. Weer later is het pand overgegaan op de familie Buschman. In de tijd dat de familie van Leeuwen er woonde, stond nabij de woning een molen die rond 1810 afbrandde. Tijdens de afzanding van Guldemon (1915-1925) is deel van de voet van de molen gevonden. Het bouwplan De Coremolen ontleent haar naam aan dit verdwenen oer-Hollandse bouwwerk.

Voormalige VVV kantoor | Dorpsstraat 8

De gevel van dit pandje is afkomstig van het oorspronkelijke huis van Dorpsstraat 8. De gevel is bij de sloop steen voor steen afgebroken en bij de nieuwbouw steen voor steen weer opgebouwd. Rechts naast de ingang zit de oorspronkelijke 'eerste steen'.

Bollenschuur Paridon | Herenweg 80

De dubbele kwekerswoning met naam 'Thérèse' is gebouwd in 1927. De bollenschuur in 1926. Achter het huis lag teelland tot aan de Robijnslaan. Voor de komst van de N206 is de grond onteigend. In 2009 is de bollenschuur toegewezen als gemeentelijk monument. In 2015 is de bestemming gewijzigd naar woning en horeca. De schuur en kantoor zijn in oude luister hersteld. In 2021 is een project gestart waarbij achter de gevel woonunits zijn gebouwd. De beleving van het verhaal rond de bloembollencultuur speelt hierbij een belangrijke rol. De eerste 14 woningen zijn inmiddels gereed en bewoond.

Hoogeveense molen | Leidsevaart bij nr. 82

Op 4 augustus 1654 werd het ontwerp tot inpoldering van het land gelegen tussen Delfweg en Mallegat ondertekend. Later kreeg dit de naam Hoogeveense polder. In 1658 was het project gereed en kon de molen in gebruik worden genomen. Kosten van het bouwen van de molen waren f 5285,-. De woning van de molenaar was in de eerste twee eeuwen in de molen. In 1892 werd vergunning verleend aan Jan van Leeuwen voor het bouwen van een huis op zijn eigendom, vlakbij de molen. Dit werd toegestaan

met de beperking dat de nok niet hoger werd dan 5m boven Amsterdams Peil. Het huis is in 2005 afgebroken en weer opnieuw opgebouwd.

Sinds 1 juli 2018 is de Rijnlandse Molenstichting eigenaar van de molen. Naast monumentendag is de molen elke eerste zaterdag van de maand geopend van 10:00-16:00 uur. Meer informatie vindt u op de website www.rijnlandsemolenstichting.nl

De molen is op open monumentendag gratis toegankelijk.

Bollenschuur | Kerkstraat 110

Deze goed onderhouden bollenschuur is gebouwd tussen 1898 en 1900 en is onderdeel van de Regionale Collectie Bollenschuren. Dit is een lijst van ongeveer 100 van de meest waardevolle bollenschuren in de Duin- en Bollenstreek, vastgesteld door Holland Rijnland, de gemeenten en het Cultureel Historisch Genootschap. Het is al vier generaties in het bezit van dezelfde familie en wordt nog steeds gebruikt voor het opslaan van bloembollen.

Er zijn ventilatiedeuren/-ramen aanwezig, voor natuurlijke ventilatie. Boven zijn nog drie stellingen aanwezig. Aan de achterzijde bevinden zich twee in 1963 aangebouwde moderne bewaarcellen.

Boerderij 'Duin en Dal' | Leidsevaart 97

Deze boerderij dankt zijn naam aan de buitenplaats 'Duin en Dal' welke gelegen was aan de kop van de inmiddels verdwenen Duin en Dalselaan. De buitenplaats is gesloopt in 1804. De boerderij is gebouwd in 1880 en is in perfecte staat. Bijzonder is het spoelhok voor melkbussen, dat aan het water staat. Het prachtige gietijzeren hek is afkomstig van een afgebroken kasteel in Abcoude.

St. Victorkerk | St. Victorlaan 13

De huidige Victorkerk zou ontstaan zijn uit een boerderij die na de Reformatie diende als schuilkerk. Een toren was er niet en de kerk vormde samen met de pastorie één geheel. De oude kerk stond op het huidige kerkplein.

In 1851 werd de kerk afgebroken en werd er een nieuwe kerk gebouwd. Deze kwam gereed in 1872. Als snel bleek dat de kerk te klein was en daarom werd in 1897 besloten tot uitbreiding. In 1938 werd de stenen toren geplaatst.

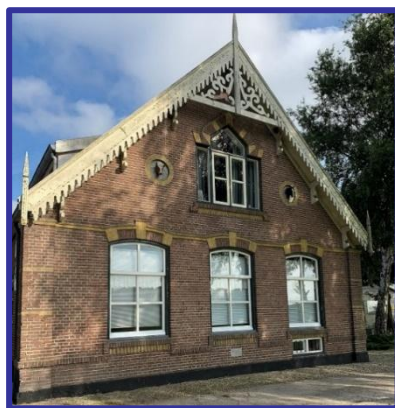
In de jaren '60 werd het interieur van de kerk gemoderniseerd. De pastorie werd in 1846 en in 1864 verbouwd. In 1864 werd een geheel nieuw voorstuk aangebouwd. Tijdens een derde verbouwing in 1898 werd het grootste gedeelte van de pastorie gesloopt en opnieuw opgebouwd. Alleen het nieuwe voorstuk uit 1864 bleef staan. In 1940 volgde een vierde verbouwing.

Sinds 2024 worden er in de kerk geen erediensten meer gehouden.

Boerderij de Halle | Leeweg 23

Boerderij de Halle heeft een lange geschiedenis die duidelijk wordt belicht in de naam. De Halle verwijst namelijk naar een vleeshal die onderdeel was van het terrein van het klooster Leeuwenhorst. De vleeshal was een plek waar vlees werd verkocht en werd rond de veertiende eeuw in gebruik genomen.

Door de eeuwen heen is het klooster verdwenen. Er kwam een verbod op het uitoefenen van het geloof van het klooster. Het brandde vervolgens af en de nonnen vertrekken. Het complex wordt omgevormd tot een agrarisch complex. In 1575 wordt begonnen met de bouw van verschillende boerderijen, waaronder De Halle. De grond wordt in stukken verpacht door en aan verschillende partijen.

In 1874 wordt de voormalige boerderij door het huidige gebouw vervangen. De Halle is vanaf 1880 gepacht door Jan Wassenaar, die werd opgevolgd door zijn zoon Cor en vervolgens door Kees Wassenaar. Kees had koeien, schapen, en een stal voor pensionpaarden. Zijn zoon Jan Willem heeft in 2009 de gebouwen op het erf gekocht en heeft zich gericht op de paardenstalling. Toch zijn er nog altijd andere dieren te vinden, zoals kippen, pauwen, honden, en natuurlijk koeien.

Bollenschuur | Westeinde 52

Deze goed onderhouden bollenschuur is gebouwd in 1929 en is onderdeel van de Regionale Collectie Bollenschuren. Dit is een lijst van ongeveer 100 van de meest waardevolle bollenschuren in de Duin- en Bollenstreek, vastgesteld door Holland Rijnland, de gemeenten en het Cultureel Historisch Genootschap. Er zijn geen originele onderdelen meer in het interieur te vinden.

Het naastgelegen woonhuis is vroeger een bollenschuur geweest met een woonhuis er aan vast. In het huis bevindt zich een balk met de datum '1907' erop. Dit De dichtgemetselde uitsparingen voor de ventilatiedeuren zijn onder de ramen nog zichtbaar.

Huize 'Remotus' | Westeinde 81

Op 27 augustus 1909 wordt door burgemeester en wethouders van Noordwijkerhout de bouwvergunning voor een woning aan het tegenwoordige Westeinde verleend, wat gebouwd wordt door architect De Bazel. Na het gereed komen wordt de woning 'Remotus' genoemd. Het landhuis wordt in 1916 te koop aangeboden en blijft als herstellingssoort in gebruik. Begin jaren dertig was het huis het onderkomen van een jongetje met het syndroom van Down. In 1935 wordt het pand gemoderniseerd. In 1938 wordt het verkocht aan de Van den Bergh-stichting om er 'zwakzinnige jongens' te verplegen. In 1952 werd het weer verkocht om er een hotel van te maken. Jarenlang stond Remotus bekend als 'Het Parkhotel', en was jarenlang als pension in gebruik.

In 2001 werd het toen leegstaande pand gekocht door Harrie Vink. Hij besloot het compleet te restaureren toen uit onderzoek bleek dat Huize Remotus een bijzondere architectuur heeft en dat de architect K.P.C. de Bazel was. De inmiddels overleden Vink schakelde voor de restauratie de beste vaklui in. Monica van Egmond van Van Egmond Interieur Architectuur heeft de 'Art deco' stijl in volle glorie terug gebracht. Het torentje stond wel in de originele tekeningen van de villa, maar is indertijd wegbezuinigd.

De Vonk | Westeinde 94

Huize de Vonk is in 1917 en 1918 gebouwd als vakantiehuis in opdracht van de Vereniging Buitenbedrijf van het Leidse Volkshuis. Deze vereniging is opgericht om jonge arbeidersvrouwen kennis te laten maken met de natuur en hen op hoger moreel peil te laten komen.

De Vonk is ontworpen door architect J.J.P. Oud in samenwerking met de kunstenaars Theo van Doesburg en Harm Kamerlingh Onnes. De originele tegelvloer van het trappenhuis en de gang boven zijn een ontwerp van Theo van Doesburg. Kamerlingh Onnes ontwierp de glas-in-loodramen bij het trappenhuis. Boven het portiek bevindt zich een asymmetrische geometrische kleurcompositie van zwarte, witte, zachtgele, zeegroene en lichtblauwe geglaazuurde baksteen.

De oorspronkelijk geheel symmetrische indeling van het pand is in grote lijnen gehandhaafd. In de centrale hal een enkele trap die via een bordes overgaat in twee armen naar de verdieping. De tegelvloeren van de hal het trappobdes de gangen en de toiletten bestaan uit asymmetrische geometrische kleur-composities van vierkante gele,

zwarte en witte tegels. Het trappenhuis wordt beheerst door het traplicht van vijf donkere rechthoekige gekleurde glas-in-loodvensters ter hoogte van het trappobdes. De vensters bestaan elk uit drie gekleurde vierkante glas-in-loodramen waarop gestileerde voorstellingen van onder meer dierenriem tekens en spelende kinderen.

Huis 'Klein Leeuwenhorst' | Gooweg 45

Klein Leeuwenhorst werd in 1858 gebouwd in opdracht van Willem Hoog als burgemeesters woning. In 1871 werd het huis met omringende grond verkocht aan jhr. Jan Hugo Gevers en zijn zuster Sophia gravin van Limburg Stirum-Gevers. Het huis is deels in de oude strandwal opgetrokken, waardoor het aan de voorzijde slechts twee bouwlagen lijkt te hebben, terwijl aan de achterzijde drie bouwlagen zichtbaar zijn.

In 1922 onderging Klein Leeuwenhorst een rigoureuze opknapbeurt en werd ook de tuinaanleg onder handen genomen, waarbij het gehele huis van elektrische bedrading werd voorzien. Klein Leeuwenhorst werd tijdens de oorlog gevorderd door de bezetter. Na de Tweede Wereldoorlog zijn het landhuis en het Stalhuis opgeknapt. Klein Leeuwenhorst en het Stalhuis liggen temidden van 30 hectaren bos. Het bos is opengesteld voor publiek.

Heilig Hart van Jezuskerk | Beeklaan 13

Het was op het 40-jarig priesterfeest van pastoor Zondag te Vogelenzang in 1916 dat Joannis Ruigrok pastoor Zondag een uitzonderlijk geschenk aanbood. Hij schonk f 6.000,- als basis voor een nieuwe Zilker Kerk en stelt voor dit doel tevens

grond aan de Beeklaan beschikbaar. H.J.M. Hafkenscheidt werd de bouwpastoor van de nieuw te bouwen kerk. Op 8 november 1918 begon hij aan de voorbereidingen van zijn opdracht. Onder architectuur van de Rotterdamse architect Jos Margry werd de bouw gerealiseerd door de Hillegomse aannemer J. v.d. Bosch en Zonen.

Op 31 augustus 1920 werd het kerkgebouw in gebruik genomen. Een gebouw nog zonder toren, wel werd de pastorie gerealiseerd. In 1926 werd de kerk uitgebreid en ook de toren gebouwd. De kerk is vrij gaaf gebleven en heeft een verrassend rijk, neogotisch interieur met gedetailleerde gewelven en diverse decoraties. De grote ramen links en rechts in 'het schip' verbeelden: Schepping, Paradijs, Kerstmis, Goede Vrijdag, Pinksteren en Allerheiligen. De kleinere ramen in het priesterkoor hebben de wonderbare broodvermenigvuldiging, de doop van Jezus in de Jordaan en de Heilig Hart devotie tot onderwerp.

Het openbare lager onderwijs in De Zilk begon in 1843 in een woonkamer, maar kreeg vanaf 1876 vorm met de bouw van een eerste klaslokaal. De openbare school werd geleidelijk uitgebreid tot een gebouw met 6 klassen. Vanaf 1920 werd de openbare school een katholieke school: de Heilig Hartschool. In 1957 werd in de Beukenlaan een nieuwe school gebouwd, de Mariaschool. De meisjes kregen vanaf dat jaar les op de nieuwe school. De jongens bleven op de oude school totdat deze in 1975 werd gesloopt. De huidige basisschool in De Zilk, brede school De Egelantier, is gevestigd aan de Hafkenscheidtlaan.

Parochiehuis Heilig Hart van Jezuskerk | Beeklaan 15

Het parochiehuis zou verrijzen rechts van de pastorie met afmetingen van 10 bij 30 meter en twee verdiepingen hoog. Het wordt voor vele doeleinden geschikt gemaakt. Er komt een vergaderzaal en een leeskamer, een biljartzaal en een kegelbaan, alles op de begane grond. Op de eerste verdieping komt de grote toneelzaal, die door inschuifbare harmonicadeuren in drie zalen kan worden gevormd. Sindsdien is het in het Parochiehuis een komen en gaan geweest van mensen en activiteiten.

In 1927 werd de St. Jozefgezellen (voor jonge mannen) en de Maria-congregatie (voor jonge vrouwen) opgericht. Zij organiseerden allerlei activiteiten, zoals toneelspelen, zingen en schaken. De kleuterschool heeft jarenlang onder leiding van de Zusters Franciscanessen gebruikt gemaakt van het gebouw. Door ruimtegebrek op de oude Heilig Hartschool heeft het lager onderwijs ook nog enkele jaren met twee klassen het parochiehuis gebruikt. Peuteropvang Zwartsnoetje, zangers, musical-sterren, padvinders en gidsen, toneelspelers hebben er geoefend en gespeeld. Fancy-fairs, huisbroeientoonstellingen en kerkenveilingen zijn en worden er gehouden.

Café De Halve Vleet | Zilkerduinweg 76

In januari 1929 verkoopt de weduwe van Hendrik Heemskerk, Cornelia Hoogduin, aan het bouwbedrijf Tameks uit Haarlem twee percelen grond aan de Zilkerduinweg. Op een gedeelte hiervan wordt een café gebouwd. Tot 1941 zijn verschillende personen, eigenaar of pachter van dit café.

In 1941 worden Johannes Schoorl, hoofd-vertegenwoordiger bij de Amstelbrouwerij en Martinus Rijnbeek caféhouder in Hillegom de nieuwe eigenaren. Vervolgens neemt Gerrit Geerlings het café van hun over in 1955.

Na zes jaar kan Geerlings het café, inclusief inventaris, verkopen aan Johannes Köhne. De familie Geerlings moest in 1941 op last van de Duitse

bezitters hun pand in de Ruigenhoek verlaten. Zij mochten gebruik maken van het twee kamers in het pand aan de Zilkerduinweg. Een om te wonen en een om te slapen. In 1944 werd het café door de Duitsers gevorderd. In het jaar 1945 keerde de familie Geerlings weer terug, het hele pand werd toen in gebruik genomen en opgeknapt. Nadat het echtpaar Köhne in 1962 eigenaar is geworden werden de kamers in het pand geschikt gemaakt voor hotelgasten. Sinds 1975 is er weinig in dit café veranderd. De gelukkigen die hier nu nog binnenkomen, kunnen constateren dat er in al die jaren weinig is veranderd, alles staat nog op zijn plaats.

In het café is een tentoonstelling te zien over venters in De Zilk.

Boerderij 'in de Groene Tuin' | Zilkerbinnenweg 30

Deze langhuisboerderij heeft gefunctioneerd als rundveebedrijf met kaasmakerij. In de loop der tijd is een aantal wijzigingen uitgevoerd. De boerderij heeft de voor het langhuistype kenmerkende langgerekte vorm, waarbij het woongedeelte met een brandmuur van het stalgedeelte is gescheiden en waarbij de hoofdingang in het midden van de kopgevel ligt.

De opvallende voorgevel met zijn bijzondere topgevel is rijk voorzien van siermetselwerk in verschillende kleuren baksteen. Naast de deur in de rechter-zijgevel is op een witgeschilderde gevelsteen te lezen: *de eerste steen gelegd door H.S. Warmerdam oud 3 jaar 25-06-1902*. Ook binnen in de boerderij is de indeling grondig gewijzigd. Wel zijn de (kaas)kelder en de daarboven gelegen opkamer behouden. Ook is de getoogde nis, waar de kazen bewaard werden, nog herkenbaar.

Woning | Zilkerbinnenweg 39

Deze karakteristieke woning is in 1926 gebouwd. Oorspronkelijk was het pand in gebruik als bollenkwekerswoning. De zolders van de woning en van de achtergelegen, losstaande schuur waren ingericht voor het drogen van de bloembollen. Achter de woning ligt de voormalige schuur welke door een nieuw tussengedeelte met de woning is verbonden. Op de bovenverdieping is nog een oorspronkelijk deurstel met openslaande houten deuren met glas zichtbaar. Deze herinneren aan het gebruik als bollenzolder.

Binnen de woning bevinden zich nog drie bedsteden, waarvan er één nog gaaf is.

De andere twee zijn in gebruik als badstede en televisiekast. Wanneer deze gesloten zijn, zijn ze nog oorspronkelijk. De oorspronkelijke kelder is nog intact, evenals het gebint van de kap.

Kwekerswoning en bollenschuur | Zilkerbinnenweg 46

Boven de ingang van de woning uit 1917 is een gevelsteen gemetseld met de naam 'WILHELMINA'. In 1960 is een aantal wijzigingen uitgevoerd waarbij onder meer de zij-ingang is gewijzigd en een raam en een forse dakkapel is toegevoegd. Rond 2000 is de erker met bakstenen penanten aan de voorzijde vervangen door een houten erker.

De bollenschuur is in opdracht van H. van Saase gebouwd in 1906. Het complex van woonhuis en bollenschuur ligt aan de hoger gelegen Zilkerbinnenweg, midden in het bollengebied en grenzend aan het bollenland. Tussen de bollenschuren van Zilkerbinnenweg 46 en 48 ligt een zanderijsloot die richting Leidsevaart loopt. De kwekerswoning en bollenschuur maken deel uit van de lintbebouwing van De Zilk en vormen met de kwekerswoningen en bollenschuren Zilkerbinnenweg 46, 48 en 48a een cluster van bollenerfgoed.

Kwekerswoning bollenschuur | Zilkerbinnenweg 48

Deze kwekerswoning met aangebouwde bollenschuur uit 1910 en naastgelegen bollenschuur uit 1929 vormen een geheel. Het complex is gebouwd in opdracht van verschillende generaties van de kwekersfamilie Van Saase. Rond 1970 zijn beide bouwdelen (woonhuis en bollenschuur) met elkaar verbonden. In het midden van de voorgevel is tussen de pinakels in een gepleisterd wit gedeelte de naam 'Duin-Zicht' te lezen.

Bollenschuur | Zilkerbinnenweg 48a

De bollenschuur uit 1929 rechts van de woning 'Duin-Zicht'. In het hogere geveldeel is in opgelegde zwarte letters de firmanaam aangebracht: 'P.C. van Saase & Zn'. Op de begane grond is een stichtingssteen geplaatst. Deze 1^e steen is gelegd door Ares van Saase, oud 7 jaar, op 1 mei 1929. Op de verdieping zijn twee gevelopeningen met de oorspronkelijke stalen ramen. Tegen de linkerzijgevel is een latere schoorsteen gebouwd die een stuk hoger is dan de bollenschuur.

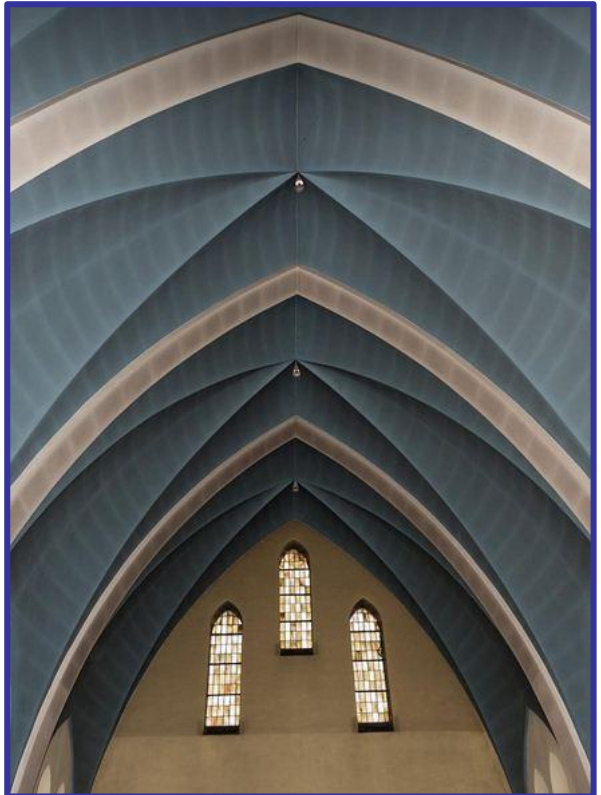
Kapel Sancta Maria | Langevelderweg 1, Noordwijk

Landgoed Sancta Maria is een voormalig rooms-katholiek psychiatrisch ziekenhuis voor vrouwen in de Duin- en Bollenstreek, tegen het Noordwijkse duingebied aan. In 1914 was er reeds een instelling voor mannen gerealiseerd, St. Bavo in Noordwijkerhout. De inspecteur voor de Volksgezondheid en de Provinciale Staten Zuid-Holland vonden dat er ook een dergelijke instelling voor vrouwen moest komen. De Congregatie van de Zusters van Liefde uit Venray waren bereid de bouw van dit complex op zich te nemen.

In 1928 werd het eerste van de acht paviljoens opgeleverd. In 10 jaar tijd verrezen ook twee zusterhuizen, een hoofdgebouw en een kapel. Het complex was redelijk zelfvoorzienend door de aanwezigheid van een brandweerkazerne, moestuin, boerderij, slagerij en bakkerij. Het bood uiteindelijk plaats aan 823 vrouwelijke katholieke patiënten. Sancta Maria is ontworpen door Jos Bekkers, zoon van Cuypers-leerling Peter Bekkers. Het is gebouwd in een voor die tijd relatief moderne stijl, waarin traditionalisme en expressionisme in baksteenarchitectuur zijn verenigd.

In 2006 kwam het complex leeg en raakte het al snel in verval, waarna het in 2008 op de markt kwam. BPD en VORM hebben het voormalige ziekenhuis verworven om het gebied van 45 hectare te transformeren naar een luxueus woongebied met de naam Landgoed Sancta Maria. Dit gebeurt onder de titel 'historisch oud wordt prachtig nieuw'. Respecteren wat er is, maar ook duidelijk maken wat je toevoegt.

Het hoofdgebouw en vijf paviljoens van het oorspronkelijk complex zijn herontwikkeld tot appartementen en herenhuizen. Daarnaast konden er ruim 100 vrije kavels (van 900 tot 15.000 m² groot) worden uitgegeven. In 2018 zijn in de noordwestgevel 3 prachtige glas-in-lood ramen gevonden. Nadat de kapel niet meer in gebruik was (1998) zijn deze ramen waarschijnlijk ter bescherming dichtgemetseld aan zowel de binnen- als buitenzijde. Na het voorzichtig slopen van dit metselwerk zijn deze prachtige ramen weer zichtbaar.

*Hooogeveense molen.
Foto: Cor van der Slot*